

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

11 մարտի 2024 թվական

ք. Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահ Լիլիթ Թադևոսյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահին փոխարինող Արթուր Պողոսյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահ Արթուր Դավթյանս, ուսումնասիրելով թիվ ԵԴ/0573/01/18 (ՀԿԴ/0284/01/23) քրեական վարույթի ընդդատության հարցը լուծելու համար ՀՀ Վճռաբեկ դատարան ղիմելու մասին Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի՝ 2024 թվականի փետրվարի 23-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի Ն Ք

Վարույթի դատավարական նախապատմությունը.

1. 2023 թվականի դեկտեմբերի 6-ին Հակակոռուպցիոն դատարանում ստացվել է Արտաշես Սամվելի Կոստանյանի վերաբերյալ՝ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով թիվ 62221918 (ՀԿԴ/0284/01/23) քրեական վարույթը:

1.1. Հակակոռուպցիոն դատարանը 2023 թվականի դեկտեմբերի 8-ին որոշում է կայացրել թիվ ՀԿԴ/0284/01/23 քրեական վարույթը ստանձնելու և 2023 թվականի դեկտեմբերի 18-ին նախնական դատալսումներ նշանակելու մասին:

1.2. Հակակոռուպցիոն դատարանը, 2024 թվականի փետրվարի 12-ին՝ նախնական դատալսումների ընթացքում, որոշում է կայացրել թիվ ՀԿԴ/0284/01/23 քրեական վարույթն ըստ ընդդատության Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարան փոխանցելու մասին:

2. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանը 2024 թվականի փետրվարի 12-ին որոշում է կայացրել թիվ ԵԴ/0573/01/18 (ՀԿԴ/0284/01/23) քրեական վարույթը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին՝ ընդդատության հարցը լուծելու համար:

3. Քրեական վարույթը Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2024 թվականի մարտի 1-ին:

Ընդդատության վերաբերյալ հարցը լուծելու համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

4. Նախաքննության մարմնի՝ 2018 թվականի հունիսի 25-ի որոշմամբ Արտաշես Սամվելի Կոստանյանի նկատմամբ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով մեղադրանք է առաջադրվել հանրորեն վտանգավոր այն արարքի կատարման համար, որ «նա, 2016 թվականի հուլիսի 29-ի դրությամբ աշխատելով ՀՀ ոստիկանության Երևան քաղաքի վարչության ՊՊԾ գնդի 3-րդ գումնարության 1-ին վաշտի 2-րդ դասակում որպես ոստիկան, «Ոստիկանության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ և 5-րդ հոդվածներով օժտված լինելով հասարակական կարգը պահպանելու, հասարակական անվտանգությունն ապահովելու, անձի կայնքն ու առողջությունը, իրավունքները, ազատություններն ու օրինական շահերը պաշտպանելու պարտականություններով, հանդիսանալով մշտապես իշխանության ներկայացուցչի գործառույթներ իրականացնող պաշտոնավար անձ՝ ծառայողական գործունեության ընթացքում դիտարկողությամբ կատարել է բռնության գործադրմամբ զուգորդված այնպիսի գործողություններ, որոնք ակնհայտորեն դուրս են եկել նրա պաշտոնական լիազորությունների

շրջանակից և էական վնաս պատճառել անձի իրավունքներին և պետության օրինական շահերին:

Այսպես.

ՀՀ նախկինության Երևան քաղաքի վարչության ՊՊԾ գնդի 3-րդ գումարակի 1-ին վաշտի 2-րդ դասակի նախկին Արտաշես Կոստանյանը 2016թ. հունիսի 29-ին, նույն գնդի, ինչպես նաև նախկինության այլ ստորաբաժանումների ծառայողների հետ ուժեղացված ծառայություն է իրականացրել Երևան քաղաքի Մ.Խորենացի փողոցում՝ կապված «Սասնա ծռեր» խմբի անդամների կողմից նախկինության ՊՊԾ գնդի տարածք ներխուժելու, շենքեր, շինություններ զավթելու և այդ կապակցությամբ բազմաթիվ քաղաքացիների կողմից կազմակերպված ու անցնացվող բողոքի ցույցերի ու երթերի ընթացքում հասարակական կարգն ու անվտանգությունն ապահովելու հետ: Ժամը 22:30-ի սահմաններում Մ.Խորենացի փողոցում հավաքված քաղաքացիների ցույցը ցրելու նպատակով նախկինության զորքերի կողմից հարուկ միջոցներ կիրառելուց հետո Արտաշես Կոստանյանը ՊՊԾ գնդի մյուս ծառայողների հետ սկսել է տարածքում մնացած՝ ենթադրաբար իրավախախտում կատարած քաղաքացիներին նախկինության տարբեր ստորաբաժանումներ բերման ենթարկելու նպատակով տեղափոխել նույն փողոցում կազմված նախկինական պարնեշից ներս: Ընթացքում նկատելով, որ նախկինության ՊՊԾ գնդի մի քանի ծառայողներ բռնել են քաղաքացի Մարտիր Մասցակյանի Յավրումյանի մարմնի տարբեր մասերից և ցանկանում են տեղափոխել նախկինական պարնեշից ներս՝ շփասել է օգնության: Հասնելով Մարտիր Յավրումյանին՝ ձեռքերով բռնել է նրա աջ ձեռքից, նախկինության աշխատակիցներ Վաչիկ Նազարյանը բռնել է նրա ձախ ձեռքից, իսկ Հայկ Հախումյանը՝ աջ ոտքից, և բարձրացնելով նրան գեղնից վերև, բերանքսիվայր գրկելով, արագ քայլելով տարել են նախկինական պարնեշի ուղղությամբ: Մարտիր Յավրումյանը անդադար բղավել է՝ հայրնելով իր մտահոգությունը իր հետ նշված վայրում գրնվող անչափահաս երեխայի միայնակ և առանց հսկողության մնալու վերաբերյալ: Մարտիր Յավրումյանի բղավոցներից զայրացած և նրան լռեցնելու նպատակով Արտաշես Կոստանյանը ձախ ոտքով հարվածել է Մարտիր Յավրումյանի դեմքին՝ նրա առողջությանը պատճառելով միջին ծանրության վնաս՝

քթոսկրերի փեղաշարժով կուրրվածքի և գլխուղեղի ցնցման ձևով: Արտաշես Կոստանյանի նշված գործողությունների հետևանքով էական վնաս է պատճառվել Մարտիր Յավրուսյանի իրավունքներին և օրինական շահերին, այն է՝ խախտվել է նրա ֆիզիկական անձեռնմխելիությունը, նրա առողջությանը հասցվել է միջին ծանրության վնաս:

Բացի այդ, Արտաշես Կոստանյանի գործողությունների հետևանքով էական վնաս է պատճառվել նաև պետության օրինական շահերին, քանի որ դրանք խթան են հանդիսացել հասարակության անդամների մոտ իրավասպահ համակարգ հանդիսացող ՀՀ նսրիկանության հեղինակագրկմանը (...):»¹:

5. Հակակոռուպցիոն դատարանը 2024 թվականի փետրվարի 12-ի որոշմամբ արձանագրել է հետևյալը. «(...) [Դ]ատարանն արձանագրում է, որ վերջինիս մեղսագրվում է 2003 թվականի ապրիլի 18-ի ՀՀ քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված հանցանքի կատարում, որը, ըստ ներկայացված մեղադրանքի, դրսևորվել է բռնության գործադրմամբ զուգորդված այնպիսի գործողություններով, որոնք դուրս են նրա պաշտոնական լիազորությունների շրջանակից: Այսինքն՝ մեղադրյալ Արտաշես Կոստանյանի կողմից պաշտոնական լիազորություններն անցնելու ենթադրյալ դեպքը չի կատարվել շահադիպական դրդումներով և միևնույն ժամանակ զուգորդվել է բռնությամբ, ուստի Դատարանը գտնում է, որ թիվ ՀԿԴ/0284/01/23 քրեական վարույթն ընդդարյա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին, այլ ընդդարյա է Երևան քաղաքի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանին, ուստի անհրաժեշտ է թիվ ՀԿԴ/0284/01/23 քրեական վարույթը փոխանցել ըստ ընդդարյության»²:

6. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանը 2024 թվականի փետրվարի 23-ի որոշմամբ արձանագրել է հետևյալը. «(...) [Դ]ատարանը գտնում է, որ գործի քննության ընթացքում քրեական օրենսգրքի համապարասխան հավելվածում փոփոխությունների դեպքում վարույթները չպետք է փոխանցեն ըստ ընդդարյության, քանի որ դրանք դատարանի կողմից

¹ Տե՛ս քրեական գործ, հատոր 1, թերթեր 144-145:

² Տե՛ս քրեական գործ, հատոր 6, թերթեր 74-78:

սրանալու պահին եղել են ճիշտ ընտրված ընդդարձությունը և կանխավարկածը պետք է լինի գործի քննության շարունակությունը տվյալ դատարանում, այլ ոչ թե այն ըստ ընդդարձության փոխանցելը:

Գատարանի այս դատողությունը, ի թիվս այլոց, պայմանավորված է հետևյալ հիմնավորումներով.

ա. Ընդդարձության կանոնները պետք է զերծ պահեն անձին դատական շրջապարույրից՝ նպաստելով գործի քննության ողջամիտ ժամկետների պահպանմանը և արդյունավետ արդարադատության իրականացմանը:

բ. Գործի ընդդարձությունը որոշելը, որպես դատավարական գործողություն, որոշվում է այդ գործը սրանալու պահին գործող օրենսգրքի նորմերին համապատասխան և դատավարական նորմի հետադարձության կանոն այդ մասով նախատեսված չէ:

գ. Քրեական օրենսգրքի հավելվածի փոփոխությունը համարվում է քրեական օրենքի վրիթություն, որի վրա լիարժեքորեն տարածվում են քրեական օրենքի հետադարձության կանոնները սահմանող նորմի կարգավորումները: Այս դեպքում հարկ է արձանագրել, որ կոռուպցիոն հանցագործությունները սահմանող հավելվածի փոփոխությունը ոչ՝ մեղմացնող, ոչ՝ խստացնող օրենք է, հետևաբար դրա կիրառությունը հետադարձ կերպով անթույլատրելի է, եթե չկա համապատասխան անցումային դրույթ ընդունված օրենքում: Այլ կերպ՝ քրեական օրենքի փոփոխությունը, որով չի բարելավվում անձի վիճակը, տարածվում է այն ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած իրավահարաբերությունների վրա:

դ. ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ին ընդունված և 2024 թվականի փետրվարի 6-ին ուժի մեջ մտնող ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքը չի նախատեսում անցումային դրույթ, ըստ որի՝ դատարանների վարույթում գրնվող նախկին կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների վերաբերյալ վարույթները պետք է վախանցվեն ըստ ընդդարձության: Գատարանն ընդգծում է, որ ի տարբերություն օրենսդրության փոփոխության նախկին դեպքերի, երբ օրենսդիրն անցումային դրույթի ուժով կարգավորել էր գործերի վախանցումը ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարան, այս դեպքում նման նորմ չի նախատեսել, ինչը հիմք է տալիս գալ հիմնավոր այն

եզրահանգման, որ օրենսդրի կամքը եղել է հիշյալ քրեական վարույթների քննությունը գործը սրացած դատարանում մնալը: Հակառակ դեպքում հնարավոր է սրեղծվի մի իրավիճակ, երբ փարբեր ժամանակներում իրականացված օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում քրեական գործը կհայտնվի անվերջ «շրջապտույտի» մեջ: Օրինակ՝ դատարանում ավարտական փուլում (դատական վիճարանություններ կամ եզրափակիչ ելույթներ) գրավող քրեական գործը զուտ օրենսդրական փոփոխություններից ելնելով առարկայական ընդդատությամբ ուղարկվի այլ դատարան, իսկ որոշ ժամանակ անց՝ նույն հիմնավորումներով վերադարձվի այն ուղարկած դատարան:

Հիմք ընդունելով վերը նշվածը՝ դատարանը վերահաստատում է իր մտրեցումը, որ առարկայական ընդդատության ենթակա գործերի փոփոխության դեպքում գործում է ճիշտ ընդդատությամբ գործը սրացած դատարանի կողմից գործի քննությունը շարունակելու կանխավարկածը, եթե այլ բան նախատեսված չէ համապատասխան ընդունված նոր օրենքով: Նման մտրեցումը միտված է ապահովելու ընդդատության որոշման կանոնի կայունության հարկանիշը, ինչը պետք է բացառի քրեական գործերի ձևական հիմքերով «միգրացիան» դատարանների միջև:

Ելնելով վերոգրյալից՝ դատարանը եզրահանգում է, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը սույն գործը ճիշտ ընդդատությամբ սրանալով շուրջ 3 նախնական դատական նիստ անցկացնելով և ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ին ընդունված և 2024 թվականի փետրվարի 6-ին ուժի մեջ մտնող ՀՀ օրենքի փոփոխության հիման վրա քրեական վարույթը Երևան քաղաքի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարան ուղարկելով՝ ընդդատության որոշման կանոնի կապակցությամբ դրսևորել է ձևական մտրեցում և առանց նյութական ու դատավարական բավարար հիմքերի փոխանցել է գործն ըստ ընդդատության: Դատարանն անդրադառնալով այն հավանական փաստարկին, ըստ որի քրեական դատավարության օրենսգիրքը թույլատրում է քրեական գործն ընդդատությամբ ուղարկել ցանկացած փուլում, արձանագրում է, որ այդ

կարգավորումը վերաբերում է միայն գործի քննության ընթացքում ի հայտ եկած նոր փաստերին, այլ ոչ թե օրենքի փոփոխությանը (...)³:

Սույն որոշման հիմնավորումները և եզրահանգումը.

7. Սույն վարույթով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. հիմնավոր է արդյոք Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ԵԴ/0573/01/18 (ՀԿԴ/0284/01/23) քրեական վարույթը ենթակա չէր փոխանցման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

8. ՀՀ Սահմանադրության 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Յուրաքանչյուր ոք ունի անկախ և անաչառ դատարանի կողմից իր գործի արդարացի, հրապարակային և ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունք»:*

9. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Յուրաքանչյուր ոք, (...) նրան ներկայացված ցանկացած քրեական մեղադրանքի առնչությամբ, ունի օրենքի հիման վրա արեղծված անկախ ու անաչառ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում արդարացի և հրապարակային դատաքննության իրավունք»:*

9.1. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, *«օրենքի հիման վրա արեղծված դատարան»* հասկացությունը մեկնաբանելիս նշել է. *«Այն երկրներում, որտեղ օրենքը կողիֆիկացված է, դատական համակարգի կազմակերպումը չի կարող թողնվել դատական մարմինների հայեցողությանը, սակայն դա չի նշանակում, որ դատարաններն օժտված չեն համապարասիսան ազգային օրենսդրությունը մեկնաբանելու որոշակի ազատությամբ»⁴:*

Միննույն ժամանակ, դատական մատչելիության իրավունքի համատեքստում Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը նշել է, որ. *«Ներպետական դատական արյանները դատավարական կանոնները կիրառելիս պետք է ձեռնպահ*

³ Տե՛ս քրեական գործ, հատոր 6, թերթեր 88-97:

⁴ Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Gorgiladze v. Georgia* գործով 2009 թվականի հոկտեմբերի 20-ի վճիռը, գանգատ թիվ 4313/03, 69-րդ կետ:

մնան դրանց չստիպանցված ձևականացումից, որն իր ազդեցությունը կունենա դատավարության արդարացիության վրա»⁵:

10. Վճռաբեկ դատարանը *Գևորգ Հարությունյանի* գործով իրավական դիրքորոշում է ձևավորել այն մասին, որ. «(...) *Գործերի պարշաճ ընդդատությունը*, որպես արդար դատաքննության անհրաժեշտ բաղկացուցիչ, հիմնարար իրավական արժեք է: Դրա հիմնարար բնույթը բխում է արդար դատաքննության ինստիտուցիոնալ փարրից՝ անկախ, անկողմնակալ, իրավասու և օրենքի հիման վրա սրելով զուտ դատարանի ապահովելու պետության պոզիտիվ պարտականությունից: Իսկ այդ պարտականությունն իր հերթին, ըստ էության, ամրագրված է Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգում բարձրագույն իրավաբանական ուժ ունեցող այնպիսի նորմատիվ ակտերում, ինչպիսիք են ՀՀ Սահմանադրությունը (...), Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային դաշնագիրը (14-րդ հոդված) և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիան (6-րդ հոդված): (...)

Պարշաճ ընդդատության հիմնարար իրավական նշանակությունն այն է, որ յուրաքանչյուր կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանի որոշման հստակ կանոնների առկայությունը և դրանց կանխարեւելի գործադրումն անհրաժեշտ պայման են կողմնակի դիրքորդի մոտ այնպիսի համոզմունք ձևավորելու համար, որ փյալ կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանը և դատավորը նախատրամադրվածություն չունեն, և փյալ գործը վարույթ ընդունելիս սուբյեկտիվիզմն ու կամայականությունը բացառված են եղել:

Այսպիսով, քրեական գործերի ընդդատության որոշման հստակ, կամայականությունը բացառող կանոնների առկայությունը և գործադրումը պարտադիր նախապայման են արդարադատության մարչելիության պարշաճ երաշխավորման համար (...)⁶:

⁵ Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Walchli v. France* գործով 2007 թվականի հուլիսի 26-ի վճիռը, գանգատ թիվ 35787/03, 29-րդ կետ:

⁶ Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի՝ *Գևորգ Հարությունյանի* գործով 2011 թվականի հուլիսի 13-ի թիվ ԵԿԴ/0211/01/10 որոշումը, կետեր 15-16:

11. Վերոգրյալից հետևում է, որ ընդդատության կանոններն այն չափանիշներն են, որոնց հիման վրա որոշվում է, թե տվյալ գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն: Ընդդատության կանոնները կոչված են անձին զերծ պահելու դատական շրջապտույտից, որը կարող է առաջանալ, եթե դատարանները հրաժարվեն գործը վարույթ ընդունել՝ իրենց ընդդատյա չլինելու պատճառաբանությամբ:

Ընդդատության ինստիտուտը հիմնարար նշանակություն ունեցող արժեք է, քանի որ այն անմիջականորեն կապված է անձի՝ օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարանի կողմից իր գործի քննության իրավունքի հետ: Քրեական վարույթի մասնակիցների համար պետք է կանխատեսելի լինի, թե իրենց գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն:

Անհրաժեշտ է ընդգծել, որ վարույթն ըստ ընդդատության փոխանցելիս, չպետք է դրսևորվի չափազանց ձևական մոտեցում, և պետք է հաշվի առնվի նաև արդարադատության շահը:

12. ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 260-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Մարզերի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության և Երևան քաղաքի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարաններին (այսուհետ՝ առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարան) ընդդատյա են առաջին արյանի կարգով իրականացվող բոլոր վարույթները, ինչպես նաև դատական երաշխիքների բոլոր վարույթները, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի հավելված N 1-ով նախատեսված կոռուպցիոն հանցանքների վերաբերյալ, այդ թվում՝ դատական երաշխիքների վարույթների, որոնք ընդդատյա են հակակոռուպցիոն դատարանին»:*

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«1. Նախնական դատալսումների ընթացքում պարզելով, որ տվյալ վարույթն ընդդատյա չէ իրեն, դատարանն այն որոշմամբ անհապաղ փոխանցում է ըստ ընդդատության:*

(...)

5. *Վարույթն ըստ ընդդատության սրացած հակակոռուպցիոն կամ առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը մինչև նախնական*

դարալսումներ նշանակելը եռօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարույթը Վճռաբեկ դատարանն ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ դրա առարկայական ընդդարձությանը:

(...)

8. Սույն հոդվածի 5-րդ մասով նախատեսված դեպքում Վճռաբեկ դատարանի նախագահը, Վճռաբեկ դատարանի քրեական և հակակոռուպցիոն պալատների նախագահները վարույթը Վճռաբեկ դատարանում սրանալու պահից տասնօրյա ժամկետում վերջնականապես լուծում են վարույթի առարկայական ընդդարձության հարցը՝ ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ ընդունված որոշմամբ: Քվեարկելիս ձեռնպահ մնալ չի թույլատրվում:

9. Սույն հոդվածով սահմանված կարգով որոշված դատարանը համարվում է իրավասու դատարան»:

12.1. Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ի ՀՕ-31-Ն օրենքի 7-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Օրենսգրքի հավելված N 1-ում՝

1) «Հոդված 441. Պաշտոնատար անձի կողմից իշխանական կամ ծառայողական լիազորությունները կամ դրանցով պայմանավորված ազդեցությունը չարաշահելը կամ լիազորություններն անցնելը» բառերից հետո լրացնել «(բացառությամբ երբ արարքը կատարվել է ոչ շահադիտական դրդումներից ելնելով և բռնություն գործադրելով, բռնություն գործադրելու սպառնալիքով կամ զենք կամ հատուկ միջոց օգտագործելով)» բառերով:

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 23-րդ և 24-րդ մասերի համաձայն՝ «23. (...) Հայաստանի Հանրապետության առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններին ենթակա (...) կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ գործերը վերաբաշխվում են հակակոռուպցիոն դատարանի համապատասխան մասնագիտացում ունեցող դատավորների միջև, բացառությամբ սույն հոդվածի 24-րդ մասով սահմանված դեպքի:

24. Հայաստանի Հանրապետության առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դարարանների վարույթում գրնվող՝ սույն մասով նախատեսված գործերը ենթակա չեն վերաբաշխման հակակոռուպցիոն դարարանին, եթե տվյալ գործով անցում է կատարվել դարաքննության փուլ»:

«Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված ՀՕ-333-Ն օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ «Սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո Հայաստանի Հանրապետության առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դարարանների վարույթում գրնվող կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ գործերը վերաբաշխվում են հակակոռուպցիոն դարարանի դարավորների միջև, եթե տվյալ գործերով անցում չի կատարվել դարաքննության փուլ»:

12.2. «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի համաձայն՝ «1. Եթե օրենսդրության մեջ բացակայում է կոնկրետ հասարակական հարաբերությունը կարգավորող իրավական նորմը, սակայն օրենսդրությամբ սահմանված է համանման հարաբերությունները կարգավորող այլ իրավական նորմ, ապա այդպիսի հարաբերությունների նկատմամբ (եթե դա չի հակասում դրանց էությանը) կիրառվում են համանման հարաբերություններ կարգավորող իրավական նորմերը (օրենքի անսլոգիա): (...):

3. Օրենքի կամ իրավունքի անսլոգիա չի կարող կիրառվել, եթե դրանով սահմանափակվում են անձանց իրավունքները, ազատությունները, կամ նրանց համար նախատեսվում է նոր պարտականություն կամ պարասխանաբարություն, կամ խստացվում են նրանց նկատմամբ կիրառվող պարասխանաբարության, հարկադրանքի միջոցները կամ դրանց կիրառման կարգը, հարկերի, տուրքերի և այլ պարտադիր վճարների վճարման կարգը, անձանց գործունեության նկատմամբ հսկողություն ու վերահսկողություն իրականացնելու պայմանները և կարգը:

4. Օրենքի անսլոգիան և իրավունքի անսլոգիան կարող են կիրառվել միայն, եթե տվյալ օրենքով չի արգելվում անսլոգիայի կիրառումը»:

13. Նշված նորմերի համակարգային վերլուծությունից հետևում է, որ «ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2024

թվականի հունվարի 16-ին ընդունված ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքով կատարված փոփոխությունների արդյունքում 2021 թվականի մայիսի 5-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 441-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետը (համապատասխանում է 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածի 2-րդ մասին)՝ պաշտոնատար անձի կողմից իշխանական կամ ծառայողական լիազորությունները կամ դրանցով պայմանավորված ազդեցությունը չարաշահելը կամ լիազորություններն անցնելը, եթե կատարվել է «ոչ շահադիտական դրդումներից ելնելով և բռնություն գործադրելով, բռնություն գործադրելու սպառնալիքով կամ զենք կամ հատուկ միջոց օգտագործելով» այլևս չի հանդիսանում կոռուպցիոն բնույթի հանցանք և ընդգրկված չէ ՀՀ քրեական օրենսգրքի հավելված N 1-ում, հետևաբար դրանց վերաբերյալ վարույթներն ընդդատյա են առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին: Սակայն, կատարված փոփոխությամբ որևէ կարգավորում չի սահմանվել առ այն, թե արդյո՞ք այդ փոփոխությունը պետք է տարածվի Հակակոռուպցիոն դատարանում դատաքննության փուլում գտնվող նմանատիպ վարույթների վրա՝ այլ կերպ արդյո՞ք այդ վարույթները ենթակա են վերաբաշխման, թե ոչ:

Այդուհանդերձ, դեռևս 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 23-րդ և 24-րդ մասերով, ինչպես նաև «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված ՀՕ-333-Ն օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանվել է, որ ՀՀ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանների վարույթում գտնվող կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ այն գործերը, որոնցով **անցում չի կատարվել դատաքննության փուլ, ենթակա են վերաբաշխման հակակոռուպցիոն դատարանին:** Այսինքն, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքով և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում

փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-333-Ն օրենքով լուծում է տրվել համանման իրավահարաբերությանը, ըստ որի՝ դատաքննության փուլ անցում կատարված չլինելու դեպքում առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի վարույթում գտնվող վարույթի փոխանցումը Հակակոռուպցիոն դատարան իրավաչափ է:

13.1. Հաշվի առնելով, որ ինչպես «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքը, այնպես էլ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրքը չեն արգելում անալոգիայի կիրառումը, ինչպես նաև այն, որ տվյալ պարագայում անալոգիայի կիրառումն անձանց իրավունքները, ազատությունները չի սահմանափակում կամ նրանց համար նոր պարտականություն կամ պատասխանատվություն չի նախատեսում՝ գտնում ենք, որ Հակակոռուպցիոն դատարանների վարույթում գտնվող՝ «ՀՀ քրեական օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ի թիվ ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի հիման վրա առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններին ընդդատյա վարույթների վերաբաշխման հարցը պետք է լուծվի ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն օրենքի 19-րդ հոդվածի 23-րդ և 24-րդ մասերին և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-333-Ն օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համահունչ: Այլ կերպ՝ այն վարույթները, որոնցով Հակակոռուպցիոն դատարանն անցում չի կատարել հիմնական դատալսումների փուլ, ենթակա են վերաբաշխման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

14. Սույն վարույթի նյութերի ուսումնասիրությունից երևում է, որ՝

- Հակակոռուպցիոն դատարանը որոշում է կայացրել վարույթն ըստ ընդդատյան Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարան ուղարկելու մասին՝ փաստելով, որ Ա.Կոստանյանի կողմից

պաշտոնեական լիազորություններն անցնելու ենթադրյալ դեպքը չի կատարվել շահադիտական դրդումներով և մինևույն ժամանակ զուգորդվել է բռնությամբ⁷:

- Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանն արձանագրել է, որ Հակակոռուպցիոն դատարանը սույն գործը ճիշտ ընդդատությամբ ստանալով, շուրջ երեք նախնական դատական նիստ անցկացնելով և ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ին ընդունված ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքի փոփոխության հիման վրա քրեական վարույթը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանն ուղարկելով, ընդդատության որոշման կանոնի կապակցությամբ դրսևորել է ձևական մոտեցում, և առանց նյութական ու դատավարական բավարար հիմքերի, վարույթը փոխանցել է ըստ ընդդատության⁸:

15. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշմամբ վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ պետք է փաստել, որ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքով և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-333-Ն օրենքով նախատեսված իրավակարգավորումների լույսի ներքո թիվ ԵԴ/0573/01/18 (ՀԿԴ/0284/01/23) քրեական վարույթը ենթակա էր վերաբաշխման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, քանի որ սույն վարույթով Հակակոռուպցիոն դատարանն անցում չի կատարել հիմնական դատալուսման փուլ:

16. Վերոշարադրյալը հիմք է տալիս փաստելու, որ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ԵԴ/0573/01/18 (ՀԿԴ/0284/01/23) քրեական վարույթը ենթակա չէր փոխանցման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան, հիմնավոր

⁷ Տե՛ս սույն որոշման 5-րդ կետը:

⁸ Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

չէ: Ընդունելի չէ նաև Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի այն դատողությունը, որ ընդդատության կանոնների պահպանմամբ վարույթ ընդունված քրեական գործի ընդդատությունը չի կարող փոխվել՝ ելնելով քրեական վարույթի ընթացքում հետագա օրենսդրական փոփոխություններից:

17. Վերոգրյալի հիման վրա գտնում ենք, որ թիվ ԵԴ/0573/01/18 (ՀԿԴ/0284/01/23) քրեական վարույթն ընդդատյա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանին:

Ղեկավարվելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի 8-րդ մասով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի Ն Ք

Արտաշես Սամվելի Կոստանյանի վերաբերյալ՝ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածի 2-րդ մասով թիվ ԵԴ/0573/01/18 (ՀԿԴ/0284/01/23) քրեական վարույթն ընդդատյա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանին:

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԻԼԻԹ
ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔՐԵԱԿԱՆ
ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ
ՓՈԽԱՐԻՆՈՂ ԱՐԹՈՒՐ
ՊՈՂՈՍՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ
ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ**